

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง กตหมายคุ้มครองการคิดค้นของคนไทย ฯลฯ

ตามที่ท่านนายกรัฐมนตรีมีความประสงค์ที่จะตรากตหมายว่าด้วยการคุ้มครองการนิมิต การลึกลับ การค้นคว้า ฯลฯ ซึ่งคนไทยเป็นผู้ทำ ทั้งนี้เพื่อจะส่งเสริมให้คนไทยเป็นนักประดิษฐ์ โดยมีนโยบายว่าจะไม่ขยายความคุ้มครองไปถึงการนิมิตซึ่งชาวต่างประเทศเป็นผู้ค้นพบ หรืออีกนัยหนึ่งเปิดโอกาสให้คนไทยลอกแบบการนิมิตนั้น ๆ ได้ และเลขาธิการคณะกัมการกริสติกาได้รับบัญชาให้ดำเนินการต่อไปนี้

เลขาธิการคณะกัมการกริสติกาและที่ปรึกษาในการร่างกตหมายได้ร่วมกันพิจารณาปัญหาเรื่องนี้โดยถี่ถ้วนแล้ว เห็นว่านโยบายดังกล่าวนี้ น่าจะไม่ต้องด้วยสนธิสัญญาที่มีอยู่ เลขาธิการคณะกัมการกริสติกาได้ขอให้ที่ปรึกษาในการร่างกตหมายลองร่างขึ้นมา ที่ปรึกษาในการร่างกตหมายก็ได้พยายามยกร่างขึ้น โครงร่างวางไว้ทำนองร่างกตหมายว่าด้วยสิทธิบัตรและแบบแผนที่กัมการชุตพิเศซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่ตั้งขึ้นได้ตกลงยกร่างขึ้น ผิดกันก็แต่ร่างกตหมายใหม่นี้คุ้มครองเฉพาะผู้ประดิษฐ์ที่เป็นคนไทยเท่านั้น เมื่อได้ยกร่างขึ้นแล้ว และโดยที่เป็นเรื่องอันอาจมีปัญหาไทยโตเลขาธิการคณะกัมการกริสติกาจึงได้นำร่างเสนอต่อนุกรรมการร่างกตหมายชุตพิเศที่ ๓ เพื่อพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง

บัดนี้ อนุกรรมการร่างกตหมายชุตพิเศที่กล่าวแล้ว พร้อมด้วยผู้แทนกะชวงการต่างประเทศ (นายวงส์ พินิจอักษร) และผู้แทนกะชวงการพานิช (ม.ล. เพ็ญส อิศรเสนา) ได้ดำเนินการพิจารณาแล้ว ผลแห่งการพิจารณามีดังต่อไปนี้

ในเบื้องต้น ที่ประชุมให้พิจารณาถึงหลักการที่จะให้มีกตหมายที่ว่านี้ ก่อนหลักการที่เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้นของคนไทยโดยเฉพาะ หรืออีกนัยหนึ่งเปิดโอกาสให้คนไทยลอกแบบจากการประดิษฐ์ของคนต่างประเทศได้ การที่จะคุ้มครองการประดิษฐ์หรือการลอกแบบจากการประดิษฐ์ก็ดี ย่อมอยู่ในความหมายของคำว่า “สิทธิบัตรการนิมิต ฯลฯ” ตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญากับนานาประเทศนั่นเอง ฉะนั้นหลักการแห่งร่างกตหมานี้จึงนับว่าเกี่ยวเนื่องถึงสนธิสัญญาด้วย ซึ่งมีบทบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ในเรื่องสิทธิบัตรหรือการนิมิตนั้น คนของชาติต่างประเทศย่อมมีสิทธิและเอกสิทธิอย่างเดียวกันกับชนชาติไทย ตัวอย่างเช่น

สนธิสัญญากับญี่ปุ่น ข้อ ๑๖ มีความว่า “คนในบังคับแห่งจักรวรรดิผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายจะได้มีสิทธิในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่งอย่างเดียวกันกับคนในบังคับพื้นเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิบัตรการนิมิต เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้า แบบแผนและสิทธิถอดแบบวรรณกรรม

และลิลปัม ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามแบบพิธีที่บัญญัติโดยกฎหมายและข้อบังคับที่ใช้อยู่ในประเทศ
พื้นเมือง”

สนธิสัญญากับอิตาลี ข้อ ๙ มีความว่า “คนชาติแห่งอัครภาคีผู้ทำสัญญาแต่ละ
ฝ่ายจะได้มีสิทธิในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง อย่างเดียวกันกับคนชาติแห่งอัครภาคีผู้ทำสัญญาฝ่าย
นั้นในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิบัตรการนิมิต เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้าแบบแผนและสิทธิออกแบบ
วรรณกรรมและลิลปัม ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามแบบพิธีที่บัญญัติโดยกฎหมาย”

สนธิสัญญากันเยอรมัน ข้อ ๑๑ มีความว่า “คนชาติแห่งอัครภาคีผู้ทำสัญญาแต่ละ
ฝ่ายจะได้มีสิทธิในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง อย่างเดียวกันกับคนชาติพื้นเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับ
สิทธิบัตรการนิมิต, แบบแผน, ตัวแบบ, เครื่องหมายการค้า, ชื่อการค้า, การคุ้มครองต่อการ
แข่งขันที่ไม่เป็นธรรมและการคุ้มครองสิทธิออกแบบวรรณกรรมและลิลปัม ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามแบบ
พิธีที่บัญญัติโดยกฎหมาย”

ฯลฯ

ฯลฯ

จะกล่าวโดยเฉพาะหนังสือแลกเปลี่ยนซึ่งทำขึ้นในขณะเดียวกันก็มีดังนี้

หนังสือแลกเปลี่ยนกับญี่ปุ่น (ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๗) “..... รัฐบาล
ไทยมีเจตนาในอันจะเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาระหว่างชาติว่าด้วยการคุ้มครองอุตสาหกรรมสมบัติ
โดยเร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้ และในการจัดระเบียบการที่จำเป็นใด ๆ สำหรับการคุ้มครองสิทธิตั้ง
กล่าวแล้ว ที่มีบทบัญญัติในข้อเดียวกันนี้ไม่ว่าจะเป็นการกระทำตามอนุสัญญาเหล่านี้หรือไม่นั้น
รัฐบาลไทยจะไม่เลือกปฏิบัติต่อคนในบังคับญี่ปุ่นให้เสียเปรียบคนในบังคับหรือพลเมืองแห่งรัฐใด
ๆ อื่น” (ดูสนธิสัญญาข้อ ๑๖)

เมื่อเช่นนี้แล้ว การที่จะตรากฎหมายโดยมีหลักการจะให้ความคุ้มครองแก่เฉพาะ
คนไทยเท่านั้น จึงเป็นการขัดกับสนธิสัญญาที่ได้ทำไว้กับนานาประเทศตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
และสมมติว่ากฎหมายฉบับนี้ได้ตราออกใช้แล้ว คนในบังคับเยอรมัน อิตาลี หรือญี่ปุ่น อาตร้อง
ขอให้จดทะเบียนและคุ้มครองการนิมิตของเขาบ้างจะมีทางที่กะชวงการต่างประเทศปดิสระคำขอ
ของเขาได้หย่างไร ก็การพร้อมด้วยผู้แทนทั้งสองกะชวงจึงมีความเห็นพ้องกันว่า กฎหมาย
ทำนองเช่นว่านี้หาอาตที่จะตราออกให้มีผลดังที่พึงประสงค์ได้ไม่ นอกจากนี้ การตรากฎหมาย
เช่นนี้จะสกลใจให้นานาประเทศรำลึกถึงข้อความในสนธิสัญญา ซึ่งในบัดนี้เรายังหาได้ตรากฎ
หมายในเรื่องนี้ออกไว้เพื่อปฏิบัติทำให้เป็นไปตามข้อตกลงในสนธิสัญญานั้น ๆ ไม่ หากจะตรา
กฎหมายตั้งว่านี้ให้เป็นผลสำหรััด ก็จำเป็นที่รัฐบาลต้องขอเจรจาแกสนธิสัญญาในเรื่องนี้เสียใหม่
แต่ในข้อนี้ผู้แทนกะชวงการต่างประเทศชี้แจงว่า การกระทำเช่นว่านี้เป็นภาระที่ทำได้โดยยาก

ก็การยังมีความเห็นต่อไปว่า ในบัดนี้ประเทศไทยอยู่ในภาวะสงครามกับบริเตน
ไทยและสหรัฐอเมริกา ข้อผูกพันในการที่จะไม่ลอกแบบจากสองประเทศนั้นเป็นอันไม่มีแล้ว คน
ไทยจะทำการลอกแบบของเขาประการใดก็ได้ เมื่อได้กล่าวถึงการลอกแบบ ก็ควนกล่าวเสียด้วยว่า
เท่าที่เป็นอยู่นะบัดนี้ สิ่งของต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยชาวยุโรปหรืออเมริกาก็ตาม ส่วนมากถูกคน
ชาติอื่นลอกแบบไปทำอีกต่อหนึ่ง ถ้าเรตรากฎหมายนี้ขึ้น เขาก็จะพากันขอจดทะเบียนการลอก
แบบนั้นว่าเป็นของเขาโดยอ้างข้อตกลงตามสนธิสัญญา แม้ความจริงเราจะลอกมาจากต้นคิดของ

ฝรั่งก็ตาม เขาก็อาจอ้างว่าเป็นการลอกแบบจากของเขาได้ ตรงกันข้าม ถ้าไม่มีกดหมายนี้ คนไทยย่อมทำการลอกแบบได้แม้จากสิ่งที่ชาติอื่นได้ลอกมาแล้วอีกต่อหนึ่ง อีกประการหนึ่งว่าโดยทั่วไปแล้ว การคุ้มครองการลอกแบบนั้น แม้ระหว่างคนไทยด้วยกันจะห้ามว่าถ้าคนหนึ่งลอกแบบจากต่างประเทศมาแล้วจดทะเบียนขอความคุ้มครองไว้ อีกคนหนึ่งจะลอกแบบอย่างเดียวกันนั้นไม่ได้ ก็เท่ากับปิดหนทางมิให้มีผู้คิดลอกแบบให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปนั่นเอง เพราะคนลอกแบบที่หลังอาจลอกได้ดีกว่าคนแรกก็ได้ ซึ่งก็มีการร่างกดหมายคิดว่าคงไม่ใช่ความประสงค์ของทางราชการที่จะให้เป็นเช่นนั้น เพราะโดยปรกติกีย่อมประสงค์ให้คนไทยเราได้คิดค้นหรือลอกแบบให้ดียิ่งขึ้นเสมอ

จึงเห็นว่ากดหมายในเรื่องนี้ไม่ควนบัญญัติไว้

นายเดือน บุนนาค

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๔๘๕